

Den kongelige Justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref. 20/1246 TFN

Oslo, 12.06.2020

MiRA-Senterets høringsuttalelse – unntak fra kravet om selvforsørgelse for rett til permanent oppholdstillatelse for voksne i grunnskole- eller videregående opplæring mv.

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 20.mars 2020, om forslag til endringer i utlendingsforskriften, herunder endringer i unntaket fra kravet om selvforsørgelse for rett til permanent oppholdstillatelse for voksne i grunnskole- eller videregående opplæring, jf. utlendingsforskriften (utlf.) § 11-11 tredje ledd bokstav b. MiRA-Senteret takker for muligheten til å komme med våre kommentarer til forslagene som fremkommer i utredningen.

Om MiRA-Senteret:

MiRA-Senteret er en landsdekkende nettverksorganisasjon som har 30 års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Vi er en kunnskapsbank i mange viktige spørsmål som omhandler kvinners rettigheter, diskriminering, arbeidsliv, vold i nære relasjoner, kommunikasjon og formidling mellom storsamfunn og minoriteter. Senteret har ingen partipolitisk tilknytning og tilhører ingen bestemt religiøs eller etnisk gruppe.

Om høringsforslaget:

I høringsforslaget legges det frem forslag om endringer i utlf. §11-11. Forslaget innebærer en begrensning i hvilke typer grunnskole- eller videregående opplæring som skal få unntak fra selvforsørgelseskravet. Departementet foreslår også enkelte endringer i inntektskravet der det foreslås at kun inntektsopplysninger som utlendingsforskriften kan innhentes elektronisk skal telle som selvforsørgelse og underholds kravets størrelse foreslås fastsatt etter folketrygdens grunnbeløp (G), noe som i begge tilfeller vil føre til et økt inntektskrav.

MiRA-Senterets generelle standpunkt

MiRA-Senteret avviser de foreslåtte endringene i utlendingsforskriften, da vi mener forslagene er basert på løsninger med overveiende vekt på å regulere innvandring fremfor å følge menneskerettslige prinsipper. Vi krever en utlendingslov som er forankret i internasjonale forpliktelser, herunder FNs flyktningkonvensjon, samt kvinne – og barnekonvensjonen. Sårbarhetsfaktorer tilknyttet kvinner og barn på flukt, må tillegges en betraktelig større vekt i norsk lov og alminnelig rettspraksis.

MiRA-Senteret er imot kravet om selvforsørgelse og har i tidligere høringsuttalelser kritisert urettmessige krav for permanent oppholdstillatelse. MiRA-Senteret stiller seg derfor sterkt

kritiske til de overnevnte forslagene, da de foreslåtte endringene vil føre til ytterligere marginalisering av minoritetskvinner som allerede møter store strukturelle barrierer i møte med norsk arbeidsliv. Det vil også sende signaler om at det er greit å mistenkeliggjøre og forskjellsbehandle ulike grupper mennesker.

Mistenkeliggjøring av voksne mennesker som ønsker å ta utdanning

Under punkt 4.2 foreslår departementet endringer i unntaket fra kravet om selvforsørgelse for utlendinger (over 18 år) i grunnskole- eller videregående opplæring, jf. utlf. § 11-11 tredje ledd bokstav b. Det foreslås at unntaket kun skal gjelde dersom utlendingen har deltatt i grunnskole- eller videregående opplæring de siste tolv månedene og det foreslås og begrense unntaket til å gjelde kun for de som har deltatt i grunnskole- eller videregående opplæring etter 1) Retten til videregående opplæring for ungdom (ungdomsretten), 2) Gjennom introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere, 3) Som arbeidsmarkedstiltak i regi av Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Forslaget innebærer at utlendinger som deltar i opplæring utenom de tilfellene som er nevnt over, ikke lenger vil være omfattet av unntaket og dermed må oppfylle vilkåret om selvforsørgelse.

I sin begrunnelse av forskriftsendringen argumenterer departementet for at formålet med innsnevringen er departementet å forhindre misbruk av regelverket. Dette er basert på en vurdering om at det i dag er en «svært lav terskel for rett til grunnskoleopplæring for voksne, jf. oppl. § 4 A-1 der utgangspunktet er at den som *trenger* slik opplæring, er over opplæringspliktig alder og ikke har rett til videregående opplæring, har rett til grunnskoleopplæring for voksne. Etter departementets mening fører regelverket slik det er i dag til en «*unødvendig belastning av voksenopplæringen og en uthuling av utlendingsregelverket*».

MiRA-Senteret synes er svært kritiske til en slik vurdering. Vi mener høringsforslaget i svært liten grad baserer seg på faktiske tilfeller av slikt misbruk, men heller antagelser om at mange av de som i dag får unntak fra kravet om selvforsørgelse og fikk dette på grunnlag av mottatt grunnskoleopplæring eller videregående opplæring har gjort dette for å omgå kravet om selvforsørgelse. Slike antakelser fører etter MiRA-Senterets mening kun til sterkere grad av mistenkeliggjøring av innvandrere.

I denne sammenheng er det svært viktig og se sammenhengen mellom ønske om utdanning med et samtidig ønske om permanent oppholdstillatelse. Etter MiRA-Senterets synspunkt er dette sammenfallende forhold som absolutt ikke burde mistenkeliggjøres, men som er et naturlig forhold for mennesker som ønsker å bidra i det norske samfunn Valg om å ta utdanning for et voksent menneske er et bevisst valg knyttet til å kunne bedre sine muligheter på arbeidsmarkedet i Norge gjennom utdanning. Da er det naturlig at dette går hånd i hånd med et ønske om å skape en form for sikkerhet og langvarighet gjennom permanent oppholdstillatelse. MiRA-Senteret er svært kritiske til at departementet i sin høringsuttalelse ser ut til å se bort fra sine egne prioriteringer knyttet til viktigheten av utdanning. MiRA-Senteret er bekymret for at innstramningen vil føre til at færre anser det som en mulighet å velge å ta utdanning, da mange

heller vil forsøke å gå rett inn i arbeidslivet, med stor fare for å ikke lykkes, da mange mangler den nødvendige formelle kompetansen.

Et allerede diskriminerende inntektskrav – Arbeidslivsutfordringer er reelle utfordringer

MiRA-Senteret har i alle år satt diskriminering av minoriteter i det norske samfunn på dagsorden, spesielt mot kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn. Ved å formidle våre erfaringer og historier, har vi forsøkt å skape en erkjennelse i samfunnet av at kvinner i Norge blir behandlet ulikt på grunn av religion eller kjønn. Vi mener at de siste foreslåtte endringene bidrar til å svekke kvinners og barns rettssikkerhet, likestilling og diskrimineringsvern, og skaper et forsterket skille mellom kvinner og menn, og mellom minoritets- og majoritetsbefolkningen.

I punkt 4.3.2 foreslår departementet også enkelte endringer knyttet til inntektskravet, jf. utlf. § 11-11 første ledd. For det første skal kun inntektsopplysninger som utlendingsforvaltningen kan innhente elektronisk telle med som selvforsørgelse. For det andre skal inntektens størrelse fastsettes etter folketrygdens grunnbeløp (G). Grunnbeløpet skal også benyttes for å fastsette underholdskravet i saker om familieinnvandring (utlf. §§ 10-8 og 10-9). Endringen vil føre til en økning på 3399 kr, fra 246 246 per 1.mai 2019 i selvforsørgelseskravet og 5352 kr, en økning fra 264 264 per 1.mai 2019 til 269 616 kr i underholdskravet i saker om familieinnvandring.

MiRA-Senteret mener at det er svært alvorlig at departementet nå foreslås en endring som igjen vil føre til økte inntektskrav. Etter vår mening er argumentene om at endringene blant annet skal gjøre det lettere for den enkelte å regne og at kravet ikke skal inneholde mange desimaltall uholdbare argumenter som i bunn og grunn kun handler om Regjeringens ønske om en restriktiv asylpolitikk der målet er å sette terskelen høyest mulig i forhold til det å kunne søke permanent opphold og familieinnvandring.

MiRA-Senteret er daglig i kontakt med minoritetskvinner som forteller om diskriminering på bakgrunn av kjønn, etnisitet og religion i arbeidslivet. Noe som får alvorlige konsekvenser som begrenser kvinnes reelle mulighet til deltagelse i arbeidslivet på like premisser som den øvrige befolkningen hva gjelder lønn, rettigheter og type arbeid. MiRA-Senteret mener at departementet heller må arbeide for å endre disse strukturelle barrierene som gjør det umulig for mange flyktninger og innvandrere å få seg jobb i det norske samfunn. Den foreslåtte lovendringen vil bidra til ytterligere marginalisering og diskriminering av de personer som allerede strever med å sørge for eget livsopphold for seg og sin familie.

En oppsummering av MiRA-Senterets anbefalinger

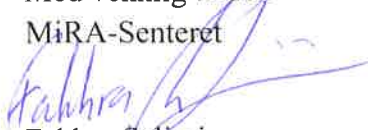
- MiRA-Senteret vil fraråde regjeringen å iverksette de foreslåtte endringene i selvforsørgelseskravet og i inntektskravet. Endringen vil ramme de mest sårbare gruppene, og da spesielt barnefamilier og innvandrere- og flyktningskvinner. For mange er det allerede vanskelig å komme inn i arbeidslivet og oppnå selvforsørgelse med det strenge regelverket i utlendingsloven og i trygderegelverket. Forskriftsendringen er ikke

tilstrekkelig basert på menneskerettslige hensyn, men har en overveiende vekt på å regulere hvem som får opphold i Norge.

- Sårbarhetsfaktorer blant kvinner og barn på flukt bør tillegges større vekt i norsk lov og alminnelig rettspraksis. Flyktninger trenger kontinuitet i hverdagen og må ikke påføres ytterligere belastninger med hensyn til det å starte en trygg tilværelse i et nytt land.
- MiRA-Senteret krever at rettighetsinformasjon knyttet til rett til å søke permanent opphold må fremstilles med et lettfattelig språk og på kvinnenens morsmål. Det må også gjøres lettere for kvinner å finne ut hvordan og hvor man kan få hjelp til å hevde egne rettigheter.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Salimi

Leder

Anne Berit Sødal

Adm. ansvarlig